

သိပ္ပံမောင်ဝ

ဘောက်စ်ပို့ဒ်တက္ကသိုလ် ဘိုးသွားပုတ်တမ်း

(စီစဉ်သူ၏ စကား)

သိပ္ပံမောင်၏ အောက်စီဂျင်တက္ကသိုလ် ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာအုပ်အား

ယခုစတုတ္ထအကြိမ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရာ၌ တတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ခဲ့သော စာအုပ်ကို မူရင်းယူ၍ တတိယအကြိမ်၌ မပါဝင်ခဲ့ဘဲ ပထမအကြိမ် ဒုတိယအကြိမ်တို့တွင် ပါဝင်ခဲ့သော အောက်စီဂျင် တက္ကသိုလ်၌ ပညာသင်ကြားခဲ့သည့် ကျောင်းသား (၂၄)ဦးစာရင်းကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခွင့်ပြုသည့် စာရေး ဆရာသိပ္ပံမောင်၏ သမီး ဖြစ်သူ ဒေါ်တင်ရွှေမြင့်၊ အကူအညီပေးခဲ့သူ ဦးမြင့်ကြိုင် (ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ယဉ်ကျေးမှု ဗိမာန်ဦးစီးဌာန) တို့အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

စာပေလောကသို့ စာအုပ်ထုတ်ဝေစီစဉ်သူအဖြစ် စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် လွန်ခဲ့သော တစ်နှစ် ကျော်ကာလမှသည် ယနေ့အထိ ကျွန်တော့်အား စိတ်အား လူအားဖြင့် အကြံဉာဏ် အကူအညီပေးခဲ့သည့် စေတနာစာပေမှ ကိုကျော်လှိုင်၊ Unity စာပေမှ ကိုသန်းဆွေ၊ ကိုရွေးတို့နှင့် စာပေမြတ်နိုးသူ စာဖတ်ပရိသတ်များအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

နေမျိုးသူရ

တကောင်းစာအုပ်တိုက်။

ကျွန်တော့်အား ငယ်စဉ်ကပင် ကောင်းစွာ ပြုစု စောင့်ရှောက်ခဲ့သော ကွယ်လွန်သူ ဘွားဒွေးအား ဤစာအုပ်ဖြင့် ကန်တော့ပါ၏ ။

သိပ္ပံမောင်ဝ

(နိဒါန်း)

ဗု - ဓံ - သံ - န

ကျွန်တော် သည် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် သာမဟုတ်၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ပင်
ထင်ရှားကျော်စောသော အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်ကြီးတွင် ကျောင်းသားအ ဖြစ်ဖြင့် နှစ် နှစ်
တိုင်တိုင် နေထိုင်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုတက္ကသိုလ်သို့ ပညာသင်ကြားရန် သွားလိုကြသော
ကျောင်းသားတို့၏ အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ နောင်လာနောင်သားများ ၏ အကျ
းငှာလည်းကောင်း၊ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတ လိုက်စားသူတို့၏ အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
ကျွန်တော် တွေ့မြင်ကြုံကြိုက်ခဲ့ရသော အကြောင်းများ ကို မှတ်တမ်းတင်ထားလိုက်သည်ဟု
ထင်မှတ်မိပေသည်။ ဤသို့ မှတ်တမ်းတင်ထားရန်မှာ လည်း များ စွာ မှပင် လိုအပ်သော
အချက် ဖြစ်၏ ။ ပညာအမျိုးမျိုးတို့ကို သင်ကြားရန်အလိုငှာ အနောက်နိုင်ငံများ သို့ လုလင်ပျံ
အများ သွားခဲ့ကြလှလေပြီ။ ပညာတတ်မြောက်ကြပြီးနောက် မြန်မာပြည်သို့
ပြန်ရောက်လာကြသော ဘိလပ်ပြန်တို့လည်း အတော် အတန်ပင် များ လေပြီ။ သိရာတွင်
အနောက်နိုင်ငံများ ၌ မိမိတို့ တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အကြောင်းများ ကိုမူကား မည် သူတစ်စုံ
တစ်ယောက် ကမျှ ကျကျနန မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ကြသေးသည် မရှိပေ။ သို့ ဖြစ်သော ကြောင့်
အနောက်နိုင်ငံများ သို့သွားကာ ပညာသင်ကြားလိုသူတို့မှာ စမ်းတဝါးဝါးနှင့် သာ
မေးမြန်းစုံစမ်းကြရရှာပေသည်။ ဤသို့ မေးမြန်းပြန်သော အခါတွင် လည်း စုံစုံလင်လင်
မသိရ။ မလိုသည်ကို မေးမိ။ လိုသည်ကို မမေးမိကြသော ကြောင့် အချက်ထဲကျသော အခါ
အမှာ မှာ အယွင်းယွင်းတို့နှင့် ကြုံတွေ့ရတတ်ကြလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း မြန်မာစာပေတွင် နိုင်ငံခြားဒေသန္တရ ဗဟုသုတနှင့်
ပတ်သက်၍ ရေး သားထားသော စာအုပ်စာတမ်းများ မှာ လွန်စွာ မှပင် ရှားပါးပေ၏ ။
မခံချင်သူတို့က ကင်းဝန်မင်းကြီး ရေး သားထားခဲ့သော လန်ဒန်သွား မှတ်တမ်း၊
ပါရစ်သွားမှတ်တမ်းတို့ကို ညွှန်ကြားကြပေလိမ့်မည် ။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်လည်း
၎င်းမှတ်တမ်းကြီးများ ကို ဖတ်ဖူးပါ၏ ။ သို့ရာတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ သွားစဉ်ကနှင့်

ယခုအချိန်က မတူတော့ပေ။ နေရာတကာတွင် အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲလျက် နေချေပြီ။
ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ သွားသော အခါနှင့် ယခုခေတ်ကို မဆိုထားဘိ၊ တစ်နှစ် နှင့်တစ်နှစ်
ပင်လျှင် မတူတော့ပေ။ အနောက်နိုင်ငံများ တွင် အပြောင်းအလဲ အလွန်လျင်မြန်လှပေ၏ ။
ထို့ပြင်လည်း ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ သွားကြသည်မှာ သံအမတ်အ ဖြစ်ဖြင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းရန်
သွားကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရောက်ရာရောက်ရာ အရပ်တို့တွင် ကြိုဆိုသူများ၊ နေရာထိုင်ခင်း
စီမံပေးသူများ၊ ပွဲလမ်းသဘင် ပြသသူများ နှင့် အသင့်၊ အခန့်စား သွားကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။
ကျွန်တော် တို့ ယခုသွားကြသူတို့မှာ ကား ရိုးရိုးဆင်းရဲသားများ ကဲ့သို့ သွားကြရသော ကြောင့်
အဘယ်မှာ လျှင် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ သွားပုံမျိုးနှင့် တူနိုင်ပါအံ့နည်း။ နေရာထိုင်ခင်းမှစ၍
နေရာတကာတွင် ကိုယ်တိုင်စီမံကြရလေသည်။ အင်္ဂလန်၌ အသိမိတ်ဆွေရှိကြသူတို့မှာ တော်
ပေသေး၏ ။ အသိမိတ်ဆွေ မရှိသူတို့၏ အဖို့ကား ယောင်လည်လည်နှင့် များ စွာ
စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းလှပေသည်။ ဤအကြောင်းများ ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ယခုကာလ
ပညာသင်ကြားရန် သွားလိုသူများ အဖို့ မှတ်တမ်းတစ်စောင် အမှန်ပင် ရှိသင့်ပေသည်။

တက္ကသိုလ်အကြောင်းသက်သက်ကိုသာ မရေး သားလို။ မြန်မာပြည်မှ
ထွက်ကတည်းက တွေ့မြင်ရပုံ၊ ကြုံကြိုက်ရပုံ၊ နေထိုင်ရပုံ အကြောင်းများ ကို ရေး သားလိုရင်း
ဖြစ်၏ ။ သို့မှသာလျှင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့သွားကာ ပညာသင်ကြားလိုသူတို့အဖို့ အကျိုးများ
ပေလိမ့်မည် ။ အင်္ဂလန်သို့ သွားရပုံအကြောင်း၊ အင်္ဂလန်၌ တွေ့ ကြုံရပုံအကြောင်း၊
အောက်စ်ဖို့ဒ် တက္ကသိုလ်အကြောင်းများ ကို ရေး သားရာတွင် ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံ
ခဲ့ဖူးသော အကြောင်းအရာများ ကိုသာလျှင် ရေး သားပါမည် ။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် မတွေ
ကြုံခဲ့ရသော အကြောင်းအရာကိုလည်း အများ ပင် ကျွန်ပေဦးမည် ။ ၎င်းအကြောင်းများ နှင့်
ပတ်သက်၍ ကား ဤမှတ်တမ်းတွင် ရေး သားဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း...။ ။

သိပ္ပံမောင်ဝ

၁၂၉၅ ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၁၂ ရက်

ညောင်တုန်း

*

အခန်း (၁)

သိပ္ပံမောင်ဝ

အရှေ့ကို မျှော်မှန်းတော့

မော်ရမ်း တောင်ထွေထွေ

လှိုင်းထလို့ နေ။

တောင်ခိုးရယ်ဝေ၊ တောင်ခြေက မြူတန်း။

ဖွားစော မာယာဆင်လို့

ပုဂံရှင် တောင်ခါးပန်းမှာ

စည်းရ သင်္ကန်း။

အနောက်ကိုတဲ့ မျှော်ပြန်လျှင်

ပုပ္ပါးကို တောင်မြင့်ချွန်း

လွမ်းစေတို့ သွင်။

ကိုယ်ထီးငယ်ထင်၊ လွင်ပြင်၌ မတ်မား။

ယက္ခ မောင်မယ်ကြင်နဲ့

စကား လှော်ရွှေစင်နဲ့

ခြေလျှင်ကို တောင်ထွတ်ဖျားမှာ

ပန်းလက်ဆောင်ပါး။

မော်ရမ်းက အပြာရောင်

ပုပ္ပါးဆို တောင်မြင့်ကျိုင်း

မှိုင်းညိုလို့ မှာ င။

တို့ညီနောင်၊ လယ်ခေါင်ကနေနား။

နောင်လည်း မျှော်တော် ယောင်နဲ့

ညီလည်း မျှော်တော် ယောင်နဲ့

သည့်နှစ် တောင် တောင်စပ်ကြားမှာ

လွမ်းဖွယ်ကများ ။ ။

သည့်ကဗျာ၏ အမည် မှာ ‘တို့ညီနောင်’ ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့ဆိုသူကား ဆရာဇော်ဂျီပင်။

‘တို့ညီနောင်’ မှာ သိပ္ပံမောင်ဝနှင့် ဆရာဇော်ဂျီကို ဆိုလိုသည်။ ‘နောင်’ မှာ သိပ္ပံမောင်ဝ ဖြစ်ပြီး ‘ညီ’ မှာ ဆရာဇော်ဂျီပင် ဖြစ်လေသည်။

စစ်မ ဖြစ်မီကာလက သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကျောက်ဆည်၌ အရေး ပိုင်အ ဖြစ် အမှု ထမ်းနေစဉ် ဆရာဇော်ဂျီသည် အလည်အပတ် ရောက်သွားသည်။ တစ်နေ့တွင် သူတို့နှစ် ဦးသည် ရွှေသာလျောင်းတောင်သို့ တက်ကြသည်။ ဤသို့တက်စဉ် ရွှေသာလျောင်းတောင်မှာ လှမ်းမြင်နိုင်သော ပျက်ခရွေဟု ခေါ်သည့် မော်ရမ်းတောင်ရှုခင်းနှင့် ပုပ္ပါးတောင် ရှုခင်းတို့ကို သူတို့နှစ် ဦးကြည့်လျက် ရာဇဝင်အ ဖြစ်အပျက်တို့ကို တွေ့ ကာ ကိုယ့်အလွမ်းနှင့် ကိုယ် လွမ်းမိကြသည်။ ကဗျာမှာ ထိုအချက်ကို ဖွဲ့ဆိုချက် ဖြစ်လေသည်။

ကျောက်ဆည်ကား သိပ္ပံမောင်ဝ အမှု ထမ်းခဲ့သော ဒေသတည်း။

စစ်ကိုင်း၊ မိတ္ထီလာ၊ မင်းဘူး၊ ဟင်္သာတ၊ ဇလွန်၊ မြောင်းမြ၊ ညောင်တုန်း၊ ရန်ကုန်၊ အင်းစိန်၊ စလင်း၊ ရွှေဘိုမြို့များ နှင့် ထိုမြို့များ ၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများ မှာ လည်း သိပ္ပံမောင်ဝ အမှု ထမ်းခဲ့ရာ ဒေသများ ဖြစ်လေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် (၁၉၂၉) ခုမှ (၁၉၄၂) ခုအထိ မြို့ပိုင်၊ နယ်ပိုင်၊ အရေး

ပိုင်ရာထူးများ ဖြင့် ထိုဒေသများ တွင် လှည့်လည်အမှု ထမ်းခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့ အမှု ထမ်းရင်း ထိုဒေသများ ၌ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အ ဖြစ်အပျက်မျိုးစုံနှင့် လူမျိုးစုံတို့ကို အကြောင်းပြုလျက်၊

လောကအသိအမြင်၊ သတိတရားတို့ကို ဖြစ်စေသော စာများ ကို မနားတမ်း ရေး ခဲ့ပေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝ၏ အမည် ရင်းမှာ ဦးစိန်တင် ဖြစ်လေသည်။ (၁၈၉၉)ခုနှစ် တွင် မော်လမြိုင်မြို့၊ မုပွန်နတ်ကျွန်းအရပ်၌ ဖွားမြင်သည်။ အဖမှာ ဦးအုန်းရွှေ ဖြစ်၍ အမိမှာ ဒေါ်ဒေါ်သစ် ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် မိခင်ဆုံးသဖြင့် အဖွားနှင့် ကြီးတော် တို့လက်တွင် ကြီးပြင်းရလေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် မုပွန်ရပ် ဆရာဦးချစ်လှကျောင်းတွင် ကျောင်းစနေသည်။ ထို့နောက် မောင်ငံရပ် သာသနာပြုကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေသည်။ သတ္တမတန်းအောင်သော အခါ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေသည်။ (၁၉၂၀) ပြည့်နှစ် တွင် (၁၀)တန်း စာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာနှင့် ပါဠိဘာသာတို့၌ အထူးအမှတ်ရကာ အောင်မြင်လေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကျောင်းတွင် ပညာဆည်းပူးရသည်ကို မတင်းတိမ်သဖြင့် အဖိုး ဖြစ်သူထံတွင် သတ္တု၊ ပုံပြင်၊ ရာဇဝင် စသည်တို့ကို ကြားနာမှတ်သား ဆည်းပူးသည်။ အဖွား ဖြစ်သူထံမှလည်း မြန်မာ့ရိုးရာ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာတို့ကို ကြားနာမှတ်သား ဆည်းပူးသည်။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ဘကြီး ဖြစ်သူ ရွှေကျင်တိုက် ဘုန်းတော် ကြီး ဦးပညာဇောတထံတွင် ပါဠိ၊ မြန်မာ နှစ် ဘာသာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများ ကို ကြားနာမှတ်သား ဆည်းပူးသေးသည်ဟု ဆိုလေသည်။

(၁၀)တန်း အောင်ပြီးနောက် သိပ္ပံမောင်ဝသည် ကောလိပ်ကျောင်း (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)တွင် ပညာဆည်းပူးသည်။ ပထမကျောင်းသားသပိတ် အရေး တော် ပုံကြီး ပေါ်ပေါက်ပြီး ဗဟိုနေရှင်နယ် ကျောင်းကြီးကို တည်ထောင်ကြသော အခါ သိပ္ပံမောင်ဝသည် သပိတ်လှန်သည်အထိ ကျောင်းဆရာအ ဖြစ်ဖြင့် တိုင်းပြည်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ကောလိပ်သို့ ပြန်သွား၍ ပညာဆက်လက် ဆည်းပူးသည်။ (၁၉၂၄) ခုတွင် ဥပစာတန်း စာမေးပွဲကို မြန်မာဘာသာအတွက် သာဒိုးအောင်ဆုနှင့် ပါဠိဘာသာအတွက် အဖိုးတန်ဆုများ ရယူကာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ (၁၉၂၇) တွင် မြန်မာဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်းကို ပထမတန်းဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သမိုင်းတွင် မြန်မာဝိဇ္ဇာ ဂုဏ်ထူးတန်းသည် (၁၉၂၅) ခုနှစ် မှ စတင်ပေါ်ပေါက်သည်။ ထိုအတန်း ပေါ်ပေါက်လာအောင် တီထွင်သူမှာ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင် ဖြစ်သည်။ ထိုအတန်းကို ပထမဦးဆုံး တက်ရောက်သင်ကြားသူမှာ သိပ္ပံမောင်ဝ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်စာ တန်ခိုးကြီး၍ မြန်မာစာသည် နောက်တန်းရောက်နေချိန် ဖြစ်သည်။ ဘီ စီ အက်၊ အိုင် စီ အက် တို့ ခေတ်စားနေသည်။ မြန်မာစာလေ့လာလိုက်စားသူတို့မှာ အများ ၏ အထင်သေးခြင်းကို ခံရသည်။ အလုပ်အကိုင်ကောင်း ရရန်လည်း အလားအလာကောင်း မရှိပေ။ သို့စဉ်လျက် သိပ္ပံမောင်ဝသည် မြန်မာစာ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်းကို တစ်ဦးတည်း စွန့်စားတက်ခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့ မြန်မာစာ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်း တက်သည်နှင့် ပတ်သက်၍ သိပ္ပံမောင်ဝက ဆောင်းပါးတစ်စောင်တွင် ...

“မြန်မာဘာသာ ဂုဏ်ထူးလိုချင်သည်ကား အခြားကြောင့် မဟုတ်။ မြန်မာစာပေကို လေ့လာရန် ဆန္ဒရှိသည်တစ်ကြောင်း၊ မြန်မာစာကို အားပေးလိုသည် တစ်ကြောင်း၊ မြန်မာစာကို ဝါသနာပါသည် တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်လေသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားပေသည်။

တစ်ဖန် ယင်းဆောင်းပါးတွင် ပင်...

“ဤသို့ မြန်မာဘာသာ ဂုဏ်ထူးယူသည်ကို ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေတို့က များစွာ မနှစ်သက် ။ မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးကြီးနှင့် အောင်ပြီးနောက် မည် သည့်အလုပ်မျိုးကို လုပ်မည် နည်းဟု စိတ်ပျက်အောင် ပြောလေ့ရှိကြ၏ ။ ဝါသနာပါ၍ ယူသည်။ အလုပ်မှာ ကိစ္စမရှိဟူ၍ ပြန်ပြောရ၏ ။ ထိုအခါ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးမှာ အညံ့စားဂုဏ်ထူးဘဲဟု အယူရှိကြလေသည်။ များစွာ မခံချင် ဖြစ်သော ကြောင့် “မင်းတို့နှင့် တစ်နေ့နေ့ တွေ့ဦးမယ်” ဟု စိတ်တွင် ကြိမ်းဝါးမိခဲ့ပေ၏ ။ အချို့က မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးယူခြင်းသည် အမျိုးသားအတွက် ဂုဏ်ယူစရာ တိုင်းပြည်အတွက် ဂုဏ်ယူစရာဟူ၍ ချီးမွမ်းကြ၏ ။ သို့ရာတွင် ဝမ်းထဲကမူကား များစွာ စိတ်မပါလှပေ။ မည် သည့်အရပ်သို့ပင် သွားစေကာမူ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးနှင့်အောင်လျှင် မည် သည့်အလုပ် လုပ်မည် နည်းဟူ၍ မေးကြသည်နှင့်သာ ကြုံတွေ့ရလေသည်။ ပညာကို

ငွေကြေးနှင့်တွက်စစ်၍ ယူသော သူတို့သာ လောက၌ များ ပေသေးသည်” ဟူ၍ ထိုစဉ်က အ ဖြစ်အပျက်များ ကို တင်ပြခဲ့ဖူးလေသည်။

တက္ကသိုလ်၌ ပညာဆည်းပူး၍ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဆရာရင်းများ မှာ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်၊ ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၊ ဂုဏ်ထူးဆောင် ဆရာကြီး ဦးပွား၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဦးလင်း စသူတို့ ဖြစ်သည်။ သိပ္ပံမောင်ဝသည် ပုဂံကျောက်စာမှစ၍ ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ရာဇဝင်သမိုင်းတို့ အပါအဝင် ကာလပေါ်ဝတ္ထုအထိ ဖြစ်သော မြန်မာစာပေအမျိုးမျိုးကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားစာပေကိုလည်း အထူးလေ့လာဆည်းပူးသည်။ မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းအတွက် မြန်မာစာကိုသာ ဖတ်နေရုံနှင့် မပြီး။ နိုင်ငံခြားစာကြီးပေကြီးတို့ကိုလည်း ဖတ်ရမည် ဟူ၍ သိပ္ပံမောင်ဝသည် အခိုင်အမာ ယုံကြည်ခဲ့ပေသည်။ စာပေဝေဖန်ချက်များ နှင့် ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်စာရေး ဆရာ Hazlitt နှင့် Macaulay တို့၏ စာတမ်းများ ကို အထူးလေ့လာဖတ်ရှုခဲ့သည်ဟု ကြားသိရသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးတန်း အောင်ပြီးနောက် တက္ကသိုလ်တွင် နည်းပြဆရာ လုပ်သည်။ ထိုအတွင်း နိုင်ငံတော် ဝန်ထမ်း ပညာတော် သင် (အိုင်၊ စီ၊ အက်)အ ဖြစ် အရွေးချယ်ခံရကာ အင်္ဂလန်ပြည် အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်သို့ သွား၍ နှစ် နှစ် ကြာမျှ ပညာဆည်းပူးခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် (၁၉၂၉)ခုတွင် အင်္ဂလန်မှ ပြန်ရောက်လာကာ နိုင်ငံဝန်ထမ်းအဖွဲ့တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လျက် ဒေသအမျိုးမျိုးတွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ပေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ၁၀ တန်းကျောင်းသားဘဝမှစတင်၍ စာရေး သည် ဆိုသည်။ ထိုစဉ်က ဝဇီရာတင့်ဟူသော ကလောင်အမည် ကို ခံယူလျက် သတင်းစာများ တွင် ဆောင်းပါးများ ရေး သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် တကယ်တမ်း စာရေး သည်မှာ မူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝသို့ ရောက်လာမှ ဖြစ်သည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝ၌ ရှိစဉ် လက်ရေး စာစောင်တစ်ခု၌ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို “နေရပ်ချောင်က၊ လူမည် မောင်ဝ” ဟု ကလောင်အမည် ခံယူကာ ရေး သားခဲ့ရာမှ သိပ္ပံမောင်ဝအမည် ကို နှစ်သက် စွဲလမ်းစွာ အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ “ကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်း” ဟု

အမည် တွင် သည်။ “သိပ္ပံ” မှာ ထိုကောလိပ်သိပ္ပံကျောင်းကို အစွဲပြုထားချက် ဖြစ်သည်။
မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းကို သိပ္ပံကျောင်းသားများ ကလည်း
ဆောင်ရွက်နေကြောင်း တင်ပြလိုသဖြင့် “မောင်ဝ” ရှေ့တွင် “သိပ္ပံ” တပ်သည်ဟု
ဆိုလေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် စာအမြောက်အမြားကို အံ့ဖွယ်ရေး နိုင်သူ ဖြစ်သည်။
သိပ္ပံမောင်ဝအမည် ဖြင့် ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ ကို မနားတမ်းရေး စဉ် တစ်ဖက်ကလည်း
သိပ္ပံကျောင်းသား မောင်မြသွင်၊ တင်မောင်မြင့်၊ မောင်သံချောင်း၊ တင့်တင့်၊ ကောလိပ်ခင်ခင်
စသော အမည် အမျိုးမျိုးဖြင့် စာအမျိုးမျိုးကို စာနယ်ဇင်း အမျိုးမျိုးတွင် ရေး ခဲ့ပေသည်။
ဂန္ထလောက၊ ဒဂုန်၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ ကြီးပွားရေး မဂ္ဂဇင်း၊ ကောလိပ်မဂ္ဂဇင်း၊ သူရိယနေ့စဉ်၊
မြန်မာ့နေ့စဉ်တို့တွင် သူစာများ ကို တွေ့ရပေသည်။ တင်မောင်မြင့်အမည် ဖြင့် စာတမ်းများ
ရေး လေ့ရှိသည်။ သိပ္ပံကျောင်းသား မောင်မြသွင်အမြင်ဖြင့် မြန်မာစာပေအကြောင်း
ဆောင်းပါးများ ရေး သည်။ ယင်းတို့ကို သူရိယနေ့စဉ် သတင်းစာတွင် (၁၉၂၈) ခုမှ
(၁၉၃၀)ပြည့်နှစ် အထိ ရေး သားထည့်သွင်းသည်။ ဆောင်းပါးပေါင်း (၇၀)ကျော် ရှိသည်ဟု
ဆိုသည်။ တင့်တင့်အမည် ဖြင့် ပြဇာတ်များ ရေး သည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ အမည် ဖြင့် ဝတ္ထု
ဆောင်းပါး အမြောက်အမြား အပြင်၊ ခြင်းလုံးဆောင်းပါး၊ ပုဂံဆောင်းပါး၊ စည်ထုတ္တရာ
ဆောင်းပါး၊ ရဲရမန်ဆောင်းပါး စသော ဆောင်းပါးရှည်ကြီးတို့ကိုလည်း ရေး ခဲ့သည်။
လှအုန်းမယ်ဝတ္ထုကိုလည်း ရေး ခဲ့သည်။ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်
နေ့စဉ်မှတ်တမ်းစာအုပ်ကိုလည်း ရေး ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အဝေးရောက်မင်း ဦးအောင်ကြီး၊
ထွဋ်ခေါင် ဆရာတော် ၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး၊ ဒေါက်တာဘမော် စသော အတ္ထုပ္ပတ္တိ
ဆောင်းပါးများ ကိုလည်း ရေး ခဲ့သည်။

သူသည် မည် သည့်အလုပ်ကိုလုပ်၍ ၊ မည် သည့်ဒေသတွင် ရောက်ကာ၊ မည်
သည့်အခြေအနေမျိုး၌ ရှိစေကာမူ စာရေး မပျက်ခဲ့ပေ။ နေ့စဉ် စာရေး လေ့ ရှိသည်။ ရှေးဦးစွာ
အကြမ်းရေး သည်။ ထို့နောက် အချောကူးသည်။ ထို့နောက်မှ ဆိုင်ရာသို့ ပို့သည်ဟု ဆိုသည်။

“မြန်မာစာပေ တိုးတက်ရေး သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ တာဝန် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ပြု

မှ နမည် မြန်မာစာ ဖြစ်သည်။ ကြိုးစားကြစို့”

ဟူ၍ သိပ္ပံမောင်ဝက ဆိုခဲ့သည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းလည်း သူသည် ကွယ်လွန်ချိန်အထိ မနားတမ်း စာပေများ လေ့လာဆည်းပူးသည်။ ရေး သားသည်။ အားရစဖွယ်ပင်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် ခေတ်စမ်းစာပေကို ပြုစုပျိုးထောင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့နှင့် စာပေဝါဒချင်းလည်း တူ၍ ခင်မင်ရင်းနှီးခြင်းလည်း ရှိပေသည်။ သူ၏ စာတို့နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့က...

“ဦးတင်စိန်သည် စာပေကို ချစ်ခင်သကဲ့သို့ ပတ်ဝန်းကျင်လောကကိုလည်း ချစ်ခင်ခြင်း ရှိလေသည်။ ပညာရှင်ကို ရိုသေလေးစားသကဲ့သို့ ပတ်ဝန်းကျင်လောကကိုလည်း အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်မရွေး ရိုသေလေးစားခြင်း ရှိလေသည်။ သူ စာစရေး သည်ဟု ဆိုအပ်သော (၁၉၂၇)ခုနှစ် မှ၊ သူ အနိစ္စရောက်သော (၁၉၄၂) ခုနှစ် အထိ တစ်ဆယ့်ငါးနှစ် မျှသာ ကာလအတွင်း ၊ သူ ရေး ခဲ့သမျှသာ စာပေဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတို့သည် သူ၏ ချစ်ခင်တတ်ခြင်း၊ ရိုသေလေးစားတတ်ခြင်းတို့ကို သက်သေခံလျက် ရှိလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ဝတ္ထုဆောင်းပါးများ ည် ချစ်ခင်တတ်သော ၊ ရိုသေလေးစားတတ်သော ဦးစိန်တင်၏ စေတနာကို ထင်ရှားစွာ ပြခဲ့လေသည်။ ထိုစေတနာကြောင့် ပင်လျှင် သူ၏ စိတ်ကူးဉာဏ်နှင့် သူ၏ အရေး အာဝဇ္ဇန်းတို့ကလည်း ကြည်လင်၍ ပျဉ်း ရှိလာရသည်ဟု ယူဆအပ်လေသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားပေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် စကားပြေရေး ရာ၌ အလွန်ထူးချွန်သည်။ လွယ်ကူသော စကားတို့ကို သုံးလျက် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရေး သားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့စာတို့ကို ဖတ်ရသည်မှာ ထင်လွယ်၊ မြင်လွယ်၊ သိလွယ်ပေသည်။ ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့က...

“နောင်းခေတ် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ကာရန်အချိတ်အဆက်ရှိသော

စကားပြေမျိုးမှ စကားပြေရိုးရိုးသို့ ကူးပြောင်း၍ အရေး များ လာလေသည်။ အစကနဦးတွင် စကားပြေရိုးရိုးကို ကာရန်အချိတ်အဆက်ရှိသော စကားပြေမျိုးလောက် အရေး မပေးချင်ကြချေ။ နောင်အခါမှာ မှ အရေး ပေးလာကြသည်။ ထိုသို့ အရေး ပေးအောင် စွမ်းဆောင်ကြသော စကားပြေဆရာများ အနက် ဦးစိန်တင်သည် ထူးချွန်သူတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ ဦးစိန်တင်သည် အလွမ်းသမား မဟုတ်သဖြင့် လွမ်းစရာ၊ ဆွေးစရာတို့ကို ရေး လေ့မရှိချေ။ သို့ရာတွင် သူ့စေတနာအလျောက် ကြားမြင်ကြုံတွေ့ရသော ဘဝအကြောင်း၊ လောကအကြောင်းတို့ကိုကား အာဝဇ္ဇန်း၍၍နှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သရုပ်ဖော်နိုင်သူ ဖြစ်လေသည်။ “ဟူ၍ မှတ်ချက်ချထားပေသည်။ (၁၉၃၃)ခုနှစ် တွင် ခေတ်စမ်းပုံပြင်စာအုပ် ထွက်ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါ အမျိုးမျိုးသော ဝေဖန်စာများ ပေါ်ထွက်လာသည် ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းကလည်း ဝေဖန်စာရေး ခဲ့သည်။ ဆရာကြီး၏ ဝေဖန်စာမှာ ခေတ်စမ်းပုံပြင်ကို ချီးကျူး သော ဝေဖန်စာ ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်စမ်းပုံပြင်ပါ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ အင်းလေလံပွဲကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းက “မောင်စိန်တင်ရေး သော အင်းလေလံပွဲကြီးအကြောင်း စာကို ဖတ်ရသည်မှာ ပုံဝတ္ထုမဟုတ်၊ ကဗျာတေးလည်း မဟုတ်၊ တောလားလည်း မဟုတ်၊ အဖြန့်၊ လေးချိုး၊ ရတု၊ ရကန်လည်း မဟုတ်ဘဲလျက် အဆုံးသို့ မရောက်မချင်း စာအုပ်ကို မချနိုင်အောင် စွဲသော စာ ဖြစ်၏ ။ အင်းသူ၊ အင်းသားတို့၏ စိတ်နေသဘောထားပုံ၊ ပညာမရှိသော ကျေးလက်ရွာငယ်များ ၏ အလေ့အကျင့် အမူအရာ ပြုမူကျင့်ကြံပြောဆိုပုံ၊ မခံချင်သော စိတ်ကြောင့် ပျက်စီးကြရပုံ၊ အစိုးရကို လုပ်၍ ကျွေးနေရပုံများ ကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် ထင်ပေါ်အောင် ရေး ပြသော စာ ဖြစ်လေရာ ရေး ပုံများလည်း ထိုဒေသ ထိုလူစားတို့၏ အမူအရာဝိသသသဖြင့် ရိုးရိုးရေး ရုံမျှနှင့် ရယ်၍ဖွယ်ရာတွေ အလိုအလျောက် ပါဝင်နေပေသည်။ မြန်မာမဂ္ဂဇင်း ဂျာနယ်ထုတ်သူများ သည် ဤသို့ စာမျိုးကို ထည့်မှ မဂ္ဂဇင်းဂျာနယ် အဆင့်အတန်း မြောက်ကြောင်း မသိဘဲနေကြလေသလား၊ သတိထားမိဘဲ နေကြလေသလား၊ ဤစာများ သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပညာပြန့်ပွားရေး အသင်းက ထုတ်ဝေသော ကန္တလောကမဂ္ဂဇင်းမှ ထုတ်နုတ်သော စာများ ဖြစ်ရာ ထိုမဂ္ဂဇင်းသည် မြန်မာပြည်၌ အဆင့်အတန်းအမီဆုံးသော မဂ္ဂဇင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည် ” ဟူ၍ ဆိုထားပေသည်။

ဆရာမ ဟာဆွေနှင့် သိပ္ပံမောင်ဝသည်လည်း သိကျွမ်းခင်မင်၏ ။ (၁၉၄၆) ခုနှစ်
ထုတ် ဇဝနဌာနယ်တွင် ဆရာမ ဟာဆွေက သိပ္ပံမောင်ဝအကြောင်း တစေ့တစောင်း ရေး
ဖူးသည်။ ဆရာမ ဟာဆွေက

“အရေး ပိုင်ဦးစိန်တင် အိုင်စီအက်ဆိုလျှင် စာပေပရိသတ်ထဲမှ
လူတိုင်းသိကြမည် မဟုတ်သော်လည်း သိပ္ပံမောင်ဝဆိုလျှင် လူတိုင်းသိကြမည် ဖြစ်၏ ။
မောင်ဝကား ခေတ်စမ်းစာပေသမား ဖြစ်၏ ။ သူ၏ ရေး ပုံရေး နည်းက ကျောင်းသားအများ
အတုယူလိုက်ရေး ကြ၏ ။ သူသည် အကြောင်းအရာ တစ်ရပ်ကို ရေး သားရာ၌ ဖတ်သူတို့
စိတ်ရွှင်ပြုံး နှစ်သက် အောင် ဆွဲငင်နိုင်သော သတ္တိရှိ၏ ” ဟူ၍ လည်းကောင်း။

“သိပ္ပံမောင်ဝကား အထက်တန်းစား အရာရှိကြီး ဖြစ်၍ မော်တော် ကားနှင့်
သားသားနားနားနေပုံကို အထူးရေး ဖွယ်မလို။ ကျောင်းဆရာဘဝတွင် သူ့တပည့်များ က
ဆရာမဟုတ်ပြု၊ ခေါ်သည့်အတိုင်း မျက်လုံးမျက်ဖန် ကောင်း၏ ။ ရုပ်ရည်သန့်၏ ။
အမှတ်မဲ့ကြည့်သော် ဟန်ကြီးပန်ကြီးနိုင်သည်ဟု ထင်တတ်ကြသော်လည်း ကပ်ပေါင်းသော
အခါ သဘောကောင်း၏ ။ ဖော်ရွေ၏ ။” ဟူ၍ လည်းကောင်း။

“သိပ္ပံမောင်ဝမှာ ဦးစိန်တင် (အိုင်၊ စီ၊ အက်)ထက် သူ၏ မောင်ဝဟူသော
နာမည် ကို လေးစားပုံရ၏ ။ အခြားကလောင်ရှင်များ ကိုလည်း လေးစား၏ ” ဟူ၍
လည်းကောင်း ရေး သားဖော်ပြထားလေသည်။

သိပ္ပံမောင်ဝသည် စစ်အတွင်း : ကာလပျက်ချိန်တွင် ၁၉၄၂ ခုနှစ် ၊ ဇွန်လ ၆
ရက်နေ့ ရွှေဘိုခရိုင် ကန့်ဘလူမြို့အနီး ဂါဒါးဆည်ကြီးရွာ၌ ဓားပြလူဆိုးတို့၏ ရက်စက်မှု
ကိုခံရကာ ကွယ်လွန်ခဲ့ရှာလေသည်။ ဇနီးသည် ဒေါ်ခင်ခင်မြင့်၊ သား တင်မောင်မြင့်၊ သမီး
တင်မေမြင့်၊ တင်ရွှေမြင့် တို့ ကျန်ရစ်လေသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ ကွယ်လွန်ကြောင်း သတင်းမှာ
(၈-၇-၁၉၄၂) နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတိုက်တွင် အောက်ပါအတိုင်း
ပါရှိလေသည်။

